

REIZEN

THAILAND

46

Thailand

Op bezoek bij Thaise families, tien jaar na de tsunami

51

Out of office

Gerda van Ravenstein zwemt graag in zee

52

Spotted by locals

'I want to wake up, in that city that never sleeps'

TIEN JAAR NA DE TSUNAMI

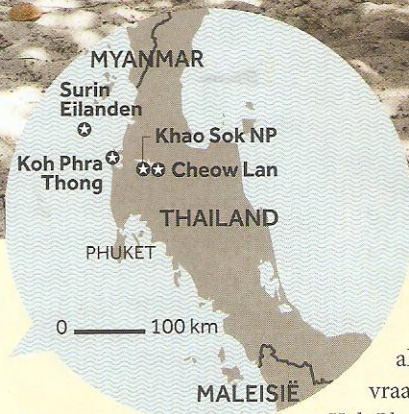

Spelende kinderen bij de familie Noon op Koh Phra Thong.

Tien jaar na de tsunami verhuren families aan de Andamanse Zee kamers aan toeristen. Slapen op de grond, wassen in een emmer: zo hou je het massatoerisme buiten de deur.

tekst en foto's NOËL VAN BEMMEL

THUIS BIJ DE THAI

WEET WAAR JE AAN BEGINT

als je om cashewnootjes vraagt op het Thaise eiland Koh Phra Thong. Voor je het weet, springt het hoofd van de familie waar je een kamer huurt op z'n scooter met zijspan om een zak van 3 kilo te halen bij de buurvrouw. Zijn vrienden leggen alvast een roestige plaat op een flink vuur. Daar worden de ongepelde cashews op gestort. Je pookt met een meterslange stok in de vlammen. Later luister je samen naar Thaise popmuziek, slaat de verkoolden noten stuk met een lege bierfles en geeft de zelfgemaakte kruidenlikeur door. Dan ben je wel echt op reis. Bij aankomst dacht je nog: wat doe ik hier.

THAILAND

Een nieuwe *homestay* onder de bloeiende Flamboyant-boom.

Drie hutten op een open plek, gedecoreerd met buffelschedels en bewoond door kaartspelende mannen in wijde vissersbroeken die zich *sammao* noemen; Thais voor kwajongens. Maar als de 41-jarige Oh het eten serveert – gefrituurde makreel, garnalenpasta, rijst en salade van jonge cashewblaadjes – ben je blij dat je daar zit. En kijk je niet meer raar op als uit het donker een buurman opduikt met een hoofdlamp op zijn kop en een harpoen in zijn hand. Met een royaal gebaar stort hij glimmende garnalen op tafel. ‘Voor jullie lunch, morgen!’

Het zijn kwajongens, daar in Phra Thong. Maar aardige kwajongens. Hun eiland verdween tien jaar geleden,

onder de tsunami, maar de huisjes zijn weer opgebouwd en sommige bewoners vullen hun inkomen aan door toeristen onderdak te bieden. Je kunt niet kiezen bij wie: de eilandbewoners verdelen de toeristen eerlijk over de acht *homestays*.

Oh en zijn vrienden vinden het leuk om in hun babyblauwe jeep te springen en met hun gasten over verlaten stranden te rijden. Of om samen fruit te plukken of groente te verzamelen in het bos.

Koh Phra Thong is een project van hulporganisatie Andaman Discoveries. Die begon na de vloedgolf van 2004 met het uitdelen van eten en kookolie, maar inmiddels probeert de

**De
eiland-
bewoners
willen de
toeristen
eerlijk
verdelen
over het
dorp**

organisatie in dezelfde dorpen duurzaam toerisme te ontwikkelen. In jargon: *community based tourism*. Door dorpelingen te helpen hun huis open te stellen en gezamenlijke activiteiten te verzinnen, hopen de hulpverleners extra inkomsten te genereren voor de getroffen dorpen. Tegelijkertijd willen zij toeristen iets duurzamer en authentiekers bieden dan de *beachresorts* en *nightmarkets* van het nabijgelegen vakantie-eiland Phuket.

‘Veel dorpen maken zich zorgen of ze wel leuk genoeg zijn’, merkt directrice Tui van Andaman Discoveries. ‘We moeten de bewoners echt overtuigen.’ Tui organiseert cursussen Engels voor lokale gidsen en controleert of de hui- →

TIEN JAAR NA DE TSUNAMI

Een Moken-moeder wast haar kind op de Surin-eilanden.

zen en de buitentoiletten acceptabel zijn voor de buitenlanders. 'We sturen ook altijd een tolk mee, want de lol van een *homestay* is dat je samen met de bewoners dingen onderneemt en kletst over elkaars leven.' Andaman Discoveries organiseert ook vrijwilligerswerk, zoals het geven van Engelse les aan immigrantenkinderen uit Myanmar, het helpen met het beschermen van de schildpadden of het herstellen van een rivieroever. Populairste bestemming: de Surin-eilanden, een maritiem natuurpark waar de befaamde 'zeezigeuners' wonen. Die kregen veel aandacht na de tsunami, omdat dit zogeheten Moken-volk zich niet had laten ver-

rassen. Een beetje zeezigeuner weet namelijk: als de zee zich opeens terugtrekt, is de Labong in aantocht, de monstergolf. 'Dan moet je naar dieper water varen of een berg oprennen', zegt zeezigeuner Batoy. Volgens hem viel deze golf nog mee. 'Ooit zijn ook de bergen onder water verdwenen.' De 33-jarige Batoy spreekt een beetje Thais en laat graag zijn dorp zien. Tieners in sarong luisteren naar een radio, mannen roken shag uit een vloeitje van palmbblad, een oudere dame in bh luiert in een hangmat. Bij de waterkant verzamelen vrouwen en kinderen zich met emmers en roestige messen. Ze gaan schelpen en zeekomkommers zoeken voor het avondeten.

**Populair
is het
natuur-
park
waar de
zeezigeuners
wonen**

In de schaduw van zijn paalwoning snijdt een getatoeëerde grootvader een modelboot en bij de waterkraan wassen jonge moeders met ontblote borsten hun baby's. Het zigeunerdorp heeft, kortom, een hoog Gauguin-gehalte.

Alleen jammer van die roodverbrande toeristen, sommigen met hun reddingsvest nog aan, die met grote ogen tussen de hutten doorlopen. Af en toe klimt iemand op een trapje en steekt zijn cameralens door een deuropening. 'Dat willen we dus niet meer', zegt dorpsvoofd Ngaey. 'We voelen ons, euh, een attractie.' Samen met Andaman Discoveries heeft hij dorpen uitgeroepen om gids te worden.

Hoe & wat

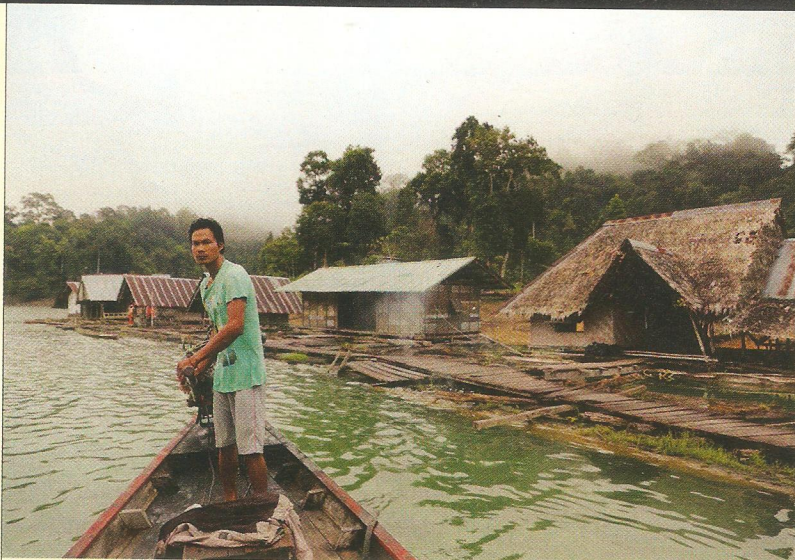
Een week langs *homestays* met Andaman Discoveries kost circa € 1.000 per persoon (inclusief maaltijden, gids en transport). (andamandiscoveries.com)

Een transfer vanaf de luchthaven van Phuket kost € 80. KLM vliegt dagelijks rechtstreeks naar Bangkok, vanaf € 719.

(klm.com).

Turkish Airlines vliegt twee keer per dag via Istanbul vanaf € 614. (turkishairlines.com). Een retourtje Bangkok-Phuket kost € 159 bij Bangkok Airways (bangkokair.com). Meer informatie: thaisverkeersbureau.nl

Op veel plaatsen in Zuidoost-Azië wordt op 25, 26 en 27 december de tsunami van 2004 herdacht. Bij deze natuurramp kwamen 230 duizend mensen om.

Gids Pu vaart weg op het Cheow Lanmeer.

Cashewnoten brand je zo.

Sam Nao-homestay op Koh Phra Thong.

‘Nu komen de buitenlanders met een gids van het vasteland. Die vertellen onzin over ons.’

De plaatselijke gids Batoy springt van zijn langstaartboot. Hij heeft een reputatie te verliezen onder water. Bewegen duikers doorgaans traag in hun neopreenpakken over het koraalrif, een sterke zeezigeuner houdt vier minuten zijn adem in en beweegt zich frank en vrij. Batoy verdwijnt in de diepte, steekt zijn bovenlichaam in donkere spleten, zwemt een stukje op met een zeeschildpad en hangt ondersteboven tussen rotsen.

Slapen in het Moken-dorp is verboden, tot ergernis van Andaman Discoveries. Tui: ‘De parkwachters zeggen dat het te onhygiënisch is. Maar ze verhuren liever zelf tenten en eten in hun kantine.’ De Moken mogen in het natuurpark wonen, mits zij genoeg nemen met paalwoningen van palmladeren, alleen voor eigen gebruik vissen en hun kinderen naar school sturen. ‘Ik mis de vrijheid van vroeger’, zegt dorpsleider Ngaey die nog is geboren op een bootje. ‘Vroeger leefden we alleen op het land tijdens het regenseizoen.’ Zodra de laatste toeristenboot is vertrokken, verandert de sfeer in het dorp. Families gaan voor hun deur zitten, televisies floepen aan, topless tienermeisjes lopen giechelend langs. Wat de vraag oproept: waarom moeten buitenlandse bezoeksters zich verplicht bedekken? Ngaey: ‘Dat is zo’n voorbeeld van onjuiste informatie. Wij willen dat vrouwen hun onderlichaam bedekken met een sarong. Maar verder geldt hier: geen bh, geen probleem.’

In een boomhut, landinwaarts in het mistige regenwoud, vertelt de Amerikaan Bodhi Garrett dat het niet meevalt duurzaam toerisme te ontwikkelen in Thailand. De oprichter van Andaman Discoveries was een schildpaddenvrijwilliger op Koh Phra Thong en zamelde na de tsunami tot zijn eigen verbazing 4,7 miljoen dollar in. ‘Er is veel geld in Zuid-Thailand. Maar de inkomsten uit toerisme zijn ongelijk verdeeld. We proberen eenvoudige families te helpen en deze

TIEN JAAR NA DE TSUNAMI

Een zeezigeunerin in haar kamer van bamboe en palmladeren.

regio een nieuw Phuket te besparen.' De animo rond natuurpark Khao Sok is echter laag. 'Veel families verdienen hun geld hier al met toerisme. Ze zijn bang dat te verliezen als ze duurzaam gaan werken.'

Maar soms lukt het. Neem de plaatselijke gids Pu. Hij leerde zichzelf Engels en kreeg een training van de reisorganisatie. Nu vaart hij rond over het nabijgelegen Cheow Lan-stuwmeer, een populaire toeristische bestemming. 'Ik ken de weg beter dan andere gidsen,' zegt Pu, terwijl hij laveert langs dode bomen die links en rechts uit het water omhoogsteken. Hij brengt ook geen klanten naar de drijvende hotels die een fatsoenlijk afvalbeheer ontbe-

De houten boot van Pu lijkt over het meer te vliegen

ren. Voor dat probleem vraagt Andaman Discoveries aandacht via een zelf geproduceerde film.

Met zijn blik op oneindig, glijdt Pu over het spiegelgladde meer. Wolken weerspiegelen op het wateroppervlak en de houten boot lijkt te vliegen. We passeren kliffen van kalksteen, horen gibbons roepen achter de diepgroene wanden van het regenwoud. We eindigen al peddelend in een ondiepe kreek. Pu: 'Aziatische toeristen willen maar één uur varen en daarna drinken in een drijvend hotel, Europeanen zoeken rust en varen twee uur. Wij varen drie uur; we hebben een vergunning voor het extra beschermde deel van het natuurpark.'

Daar wacht een visserskamp. Nou ja, kamp. Een paar scheefgezakte vloten met hutjes erop. Wie naar de keuken of de wc wil, moet balanceren op dobberende boomstammen. De gasten bestaan uit Thaise vaders en hun zonen die al voor zonsopgang op pad gaan en visgekke families die jagen op meervallen en karpers. Weer denk je: wat doe ik hier? Maar dan serveert een visser in camouflagebroek zijn vangst van de dag en klinkt in de bosrand het geluid van brekende takken. Een olifant verschijnt, behoedzaam lopend langs de waterkant, en plonst dan voor onze neus het water in. Nooit geweten: olifanten kunnen zwemmen als zeezigeuners. ←

Volkskrant Magazine

6 december 2014 - nr 715

IEDEREEN IS ORIGINEEL

Bezoekers van het Rijksmuseum in een nieuwe serie van Ari Versluis & Ellie Uyttenbroek

PAG. 20